

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. S.**, bývajúceho v C., proti žalovaným **1/ R.**, so sídlom v T., zastúpenej JUDr. J. Z., advokátom v T., **2/ F. R.**, bývajúcemu v C., **o určenie neplatnosti zmluvy**, vedenej na Okresnom súde v Trnave pod sp.zn. 19 C 97/2008, o dovolaní žalovanej 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. apríla 2010 sp.zn. 23 Co 43/2010, takto

r o z h o d o l :

O d m i e t a dovolanie žalovanej 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. apríla 2010 sp.zn. 23 Co 43/2010.

Žalobcovi a žalovanému 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Trnave rozsudkom z 28. októbra 2009 č.k. 19 C 97/2008-64 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zámennej zmluvy uzavretej medzi žalovanými 1/ a 2/ dňa 2. januára 2006. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej 1/ náhradu trov konania 241,76 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z toho, že žalobca sa mohol domáhať relatívnej neplatnosti právneho úkonu – zámennej zmluvy uzavretej medzi žalovanými – v trojročnej premlčacej lehote najneskôr do 23. januára 2009. Predmetná zámenná zmluva bola žalovaným 2/ podpísaná 9. januára 2006 a žalovanou 1/ dňa 23. januára 2006. V uvedenej trojročnej lehote bolo potrebné doručiť účastníkom zmluvy – žalovaným 1/, 2/ jednostranný právny úkon, ktorým by sa žalobca domáhal relatívnej neplatnosti tohto úkonu. Uvedené sa týka zámennej zmluvy vo vzťahu k parcele č. X. zapísanej na LV č. X., katastrálne územie C., vlastníčkou ktorej bola v podiele X. nebohá matka žalobcu. Vo zvyšnej časti právneho úkonu – zámennej zmluvy, týkajúcej sa zámeny nehnuteľností zapísaných na LV č. X. ako parcela č. X., na LV č. X. ako parcela č. X., na LV č. X. ako parcela č. X., všetky v katastrálnom území C., súd

žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na vyslovení neplatnosti právneho úkonu. Žalobca, ani jeho právna predchodkyňa – matka, nemali k uvedeným nehnuteľnostiam žiaden vzťah a napadnutý právny úkon v tejto časti nezasiahol do hmotnoprávneho postavenia žalobcu. Úspešnej žalovanej 1/ priznal v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov konania. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal, pretože si túto náhradu neuplatnil.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobcu uznesením z 30. apríla 2010 sp.zn. 23 Co 43/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu, nedostatočne zistil skutkový stav a účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Poukázal na to, že aj v zmysle R 1/1998 Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všeobecná trojročná premlčacia lehota na dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Podľa názoru súdu prvého stupňa je potrebné, aby sa v tejto lehote doručilo dovolanie sa neplatnosti zámennej zmluvy priamo žalovanej 1/. Žalobca však žalovaným 1/, 2/ dovolanie sa neplatnosti zmluvy nedoručil a nepreukázal tento jednostranný právny úkon. Podľa názoru tohto súdu nestačilo podať návrh na súde. Takýto názor odvolací súd nepovažuje za správny, prvostupňový súd sa mal zamerať na okolnosť začatia plynutia premlčacej doby práve doručením žaloby žalovaným 1/, 2/, pretože tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej lehoty. Ak by odvolací súd posudzoval nanovo premlčaciu lehotu takýmto spôsobom, uzavrel svoj názor a vyhodnotil uvedenú skutočnosť, odňal by účastníkom možnosť konať pred súdom. Úlohou súdu prvého stupňa bude zistiť názor žalovaných 1/, 2/, či trvajú na vznesenej námietke relatívnej neplatnosti daného právneho úkonu, posúdiť okamih začatia plynutia trojročnej všeobecnej premlčacej lehoty podľa § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka od doručenia návrhu na začatie konania, kedy sa mohlo toto právo prvýkrát uplatniť.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/. Poukazovala na to, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, konanie odvolacieho súdu má tieto vady : odvolací súd svojím postupom a rozhodnutím znemožnil žalovanej 1/ podať opravný prostriedok (dovolanie), odvolací súd mal nariadiť pojednávanie, ďalej pripisoval žalovanej 1/ neexistujúce skutočnosti, vyjadrenia, vôbec sa nezaoberal vyjadreniami a podaniami žalovanej 1/, nevyzval účastníkov v zmysle ustanovenia § 213

ods. 2 O.s.p. Osobitne dovolateľka poukázala na to, že v danej veci nebol daný ani jeden z dôvodov zrušenia prvostupňového rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 221 ods. 1 písm.f/ alebo h/ O.s.p. Odvolací súd mal preto rozsudkom buď potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa alebo ho zmeniť. Dôvodnosť podania dovolania odvodzuje z toho, že v konaní došlo k vadám podľa ustanovenia § 237 O.s.p., ako je uvedené vyššie, konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietla premlčanie dovolania sa neplatnosti zámennej zmluvy, taktiež aktívnu legitimáciu žalobcu a nedostatok naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. Dovolateľka navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť a rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť, alebo zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť, poukazujúc na vecnú správnosť a spravodlivosť napadnutého uznesenia.

Žalovaný 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

Prieskumná činnosť dovolacieho súdu sa vnútorne člení na dve fázy. V prvej sa dovolací súd zameriava len na (úvodné) čisto procesné otázky súvisiace s posúdením prípustnosti dovolania. Ak dovolací súd zistí, že dovolanie nie je (objektívne alebo subjektívne) prípustné alebo že bolo podané po zákonom stanovenej lehote, zostáva prieskum obmedzený len na prvú fázu a dovolací súd nemôže pokročiť do druhej procesnej fázy – vecného preskúmania napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu

na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení, preto prípustnosť dovolania žalovanej 1/ nemožno vyvodit' z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

Dovolací súd má zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto vystupoval ako účastník, nemal procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Ak je konanie postihnuté niektorou z týchto vád, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie vylúčené.

Vady konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Z týchto ustanovení preto prípustnosť dovolania žalovanej 1/ nemožno vyvodit'.

So zreteľom na dovolateľkou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej súdom bola odňatá možnosť konať pred ním (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu právna úprava priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnej podmienke prípustnosti dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu došlo v dôsledku postupu súdu,

3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom na skutočnosť, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatia možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, vo všeobecnosti treba ním rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľka v súvislosti s tvrdením procesnej vady v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. namietala, že odvolací súd svojím postupom a rozhodnutím jej znemožnil podať opravný prostriedok (dovolanie). Táto námietka však nie je namieste. Po zrušení rozsudku okresného súdu sa vec vráti na súd prvého stupňa, po rozhodnutí ktorého môže dovolateľka opätovne využiť všetky opravné prostriedky. V prípade situácie, ktorú uviedla dovolateľka – t.j., že v napadnutom zrušujúcom uznesení odvolací súd vyslovil svoj právny názor, ktorý je nesprávny a súd prvého stupňa je ním viazaný, následne tento bude musieť vyhovieť žalobe, odvolací súd tento rozsudok potvrdí – je stále možnosť pre účastníka konania využiť možnosť inštitút mimoriadneho dovolania. Dovolateľka taktiež namietala to, že odvolací súd mal vo veci nariadiť pojednávanie.

Podľa ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V prejednávanj veci nejde ani o jeden z uvedených prípadov, preto odvolací súd mohol rozhodnúť bez nariadenia pojednávania. Odvolací súd nerozhodol vo veci meritórne, preto nemusel zopakovať alebo doplniť dokazovanie na pojednávani.

Dovolateľka v dovolaní ďalej namietala, že odvolací súd porušil ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p., pretože podrobne nekonkretizoval, ktoré zákonné ustanovenie prvostupňový súd nepoužil správne, ktoré ustanovenie mal namiesto neho použiť a nevyzval účastníkov, aby sa k možnému použitiu takéhoto ustanovenia vyjadrili.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec

vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu poučovacej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanvej veci však odvolací súd ani v uvedenom smere nezaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p., pretože napadnutým uznesením nerozhodol vo veci samej.

K ďalšej námietke dovolateľky a to, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal riadne vznesenými námietkami a podaniami žalovanej 1/ a tým jej odňal možnosť konať pred súdom dovolací súd uvádza :

V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť tiež sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (pre úplnosť treba dodať, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – vid' § 241 ods. 2 písm.a/ až c/ O.s.p.).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 239 O.s.p. a vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej 1/ v súlade s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Žalobcovi a žalovanému 2/ dovolací súd trovy tohto konania nepriznal, pretože im žiadne nevznikli (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová